

POTROŠNJA VODE

SREDNJA DNEVNA POTROŠNJA VODE

(specifična potrošnja, norma potrošnje)

$$Q_{sr} \text{ (l/st/d)}$$

Srednja dnevna potrošnja vode po stanovniku na dan, ostvarena tokom godine

Voda se troši za:

- kuće
- javne ustanove i zanatstvo
- turizam
- industriju
- dio potrošnje odnosi se na gubitke u mreži
-

Na veličinu srednje potrošnje utiču:

- cijena vode
- životne navike (standard i kultura)
- kvalitet vode
- struktura stanovništva kontrola
- potrošnje
- gubici
-

Potrošnja vode u kući, Q_k

Upotreba	Q_k (% od srednje potrošnje)			
	Njemačka	Holandija	Švedska	V. Britanija
Osobna higijena	35	32	40	35
Piće, kuhanje i pranje suđa	9	15	22	14
Pranje rublja	12	20	12	10
Ispiranje WC-a	31	31	20	35
Druge namjene	13	2	6	6
Ukupno Q	100%	100%	100%	100%

Potrošnja vode u zanatstvu, Q_z

Djelatnost	Q_z (l/st/d)
Pekarstvo	0,30
Industrija mesa	1,05
Ugostiteljstvo	2,30
Brijačnice	0,75
Uprava i banke	2,23
Hotelijerstvo	2,62
Ukupno Q :	9,25

Potrošnja vode u javnim ustanovama, Q_u

Djelatnost	Q_u (l/st/d)
Škole i učilišta	3,20
Bolnice	4,15
Odbrana i sigurnost	2,96
Pošta	0,23
Željeznice	0,20
Javna uprava	0,82
Javna kupališta	2,25
Javne potrebe	2,59
Ukupno Q :	16,40

Potrošnja vode za turističke potrebe, Q_t

Kategorija turističkog smještaja	Q_t (l/tur/d)
De lux	500-1000
Hoteli A kategorija	550
B kategorija	400
Smještaj u kućnoj radinosti	250
Kampovi	110-150

- maksimum potrošnje je u ljetnim mjesecima, tj. u vremenu hidrološkog minimuma
- potrošnja zavisi o stupnju udobnosti i atraktivnosti turističkog smještaja i ostalih sadržaja

Potrošnja vode u industriji, Q_{ind}

Vrsta industrije	Q_{ind} (m ³ /t)
Industrija vune i pamuka	150 - 750
Industrija papira i čelika	10 - 300
Bakar	30 - 40
Industrija nafte	3 - 10
Mliječna industrija	3 - 35

Potrošnja zavisi o primijenjenom tehnološkom procesu.

Pojedine industrije imaju vlastita izvorišta vode.

Prosječno se 60-70% vode koristi za hlađenje, 25-35% se troši se u tehnološkom postupku, a ostatak je industrijska otpadna voda.

Gubici vode, Q_g

Gubici vode su razlika između proizvedene i potrošačima isporučene – obračunate vode.

Vanjski gubici – na objektima zahvata, kondicioniranja, rezervoara, crpljenja, dovoda i raspodjele vode.

Unutrašnji gubici – na opskrbnom sistem unutar zgrada, poslije kućnog vodomjera.

Uzroci vanjskih gubitaka:

- puknuća i lomovi cijevi zbog naglih promjena proticanja (brzo zatvaranje i otvaranje ventila), neodzračenosti u pogonu i poslije raznih zahvata na cjevovodu,
- propuštanje vode na spojevima, zasunima, hidrantima, armaturama,
- korištenje neprikladnih materijala (beton, malter, premazi), ili propusti u izvedbi,
- manjkavo, površno i neredovito održavanje,
- nesklad i netočnost rada mjernih uređaja
- nekontrolirana potrošnja vode (krađa vode)
- velika i prekomjerna saobraćajna opterećenja,
- dotrajalost instalacija, slabo praćenje i obračun potrošnje vode.

Troškovi smanjivanja gubitaka vode su 20-30 puta manji od izgradnje novih kapaciteta.

Prihvatljivi gubici su:

- na magistralnim cjevovodima do 5,0 m³/d/km
- na distributivnim vodovima 10-20% isporučene količine vode.

Ukupna srednja potrošnja vode:

$$Q_{sr/d} = Q_k + Q_z + Q_u + Q_t + Q_{ind} + Q_g \quad (l/st/d)$$

*Srednja dnevna potrošnja vode u nekom evropskim državama
(1968-1995.g.)*

	Srednja dnevna potrošnja Q_{sr} (l/st/d)		
	1980.g.	1993.g.	1995.g.
Austrija	155	170	162
	255	262	243
Belgija	104	120	120
	163	157	160
Danska	165	155	145
	261	229	215
Francuska	109	157	156
	167	215	212
Italija	211	251	249
	280	329	327
Holandija	142	171	175
	179	203	210
SR Njemačka	137	136	132
	211	177	168
Švedska	195	203	191
	315	276	261
Švajcarska	229	242	237
	392	362	357
Velika Britanija	154	-	-
	254	331	343

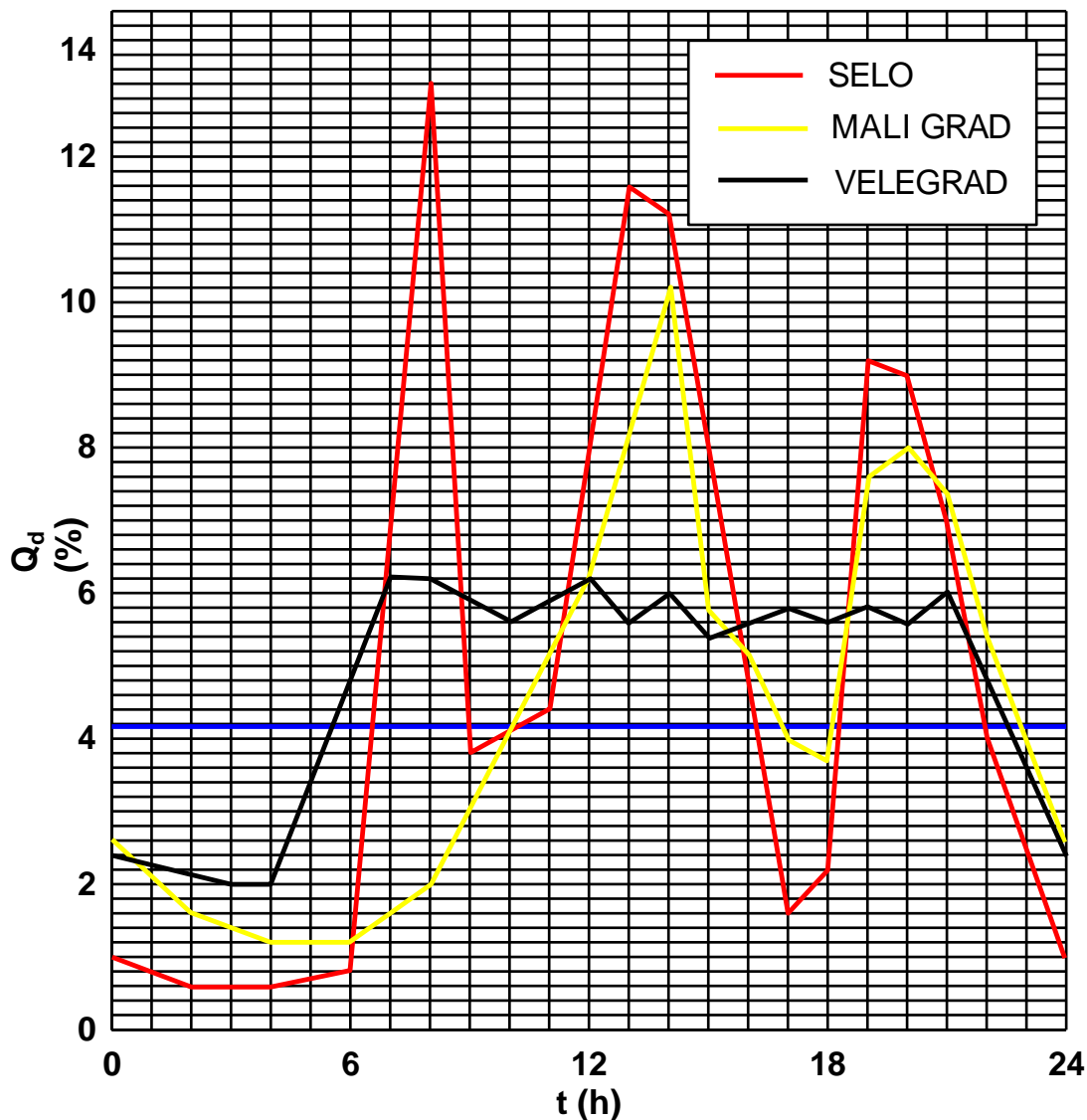
211 Podatak uključuje potrošnju vode u industriji

PROMJENJIVOST POTROŠNJE VODE U VREMENU

Promjenjivost godišnje potrošnje uslovljena je godišnjim dobom tako da je najveća potrošnja ljeti, a najmanja zimi.

Promjenjivost nedeljne potrošnje uslovljena je aktivnostima potrošača tokom nedelje (radni dani, praznici).

Promjenjivost dnevne potrošnje iskazuje se satnom potrošnjom koja oslikava dnevni život potrošača u naseljima i gradovima.

Promjenjivost potrošnje vode u funkciji veličine naselja

KARAKTERISTIČNE VELIČINE DNEVNE POTROŠNJE VODE

U potrošnji vode javljaju se godišnje, mjesečne i dnevne oscilacije.

Srednja dnevna potrošnja tokom godine

$Q_{sr/d}$

izračuna se iz potrošnje vode tijekom godine

Maksimalna dnevna potrošnja

$Q_{max/d}$

potrošnja vode u danu s najvećom potrošnjom

Minimalna dnevna potrošnja

$Q_{min/d}$

potrošnja vode u danu s najmanjom potrošnjom

Maksimalna satna potrošnja

$Q_{max/h}$

najveća potrošnja u jednom satu u danu s najvećom potrošnjom

Koeficijenti neravnomjernosti potrošnje

Neravnomjernost potrošnje predstavlja odstupanje od srednje vrijednosti. Odnos najveće (najmanje) i srednje vrijednosti predstavlja koeficijent neravnomjernosti.

Odnos maksimalne dnevne potrošnje i srednje dnevne potrošnje:

$$K_1 = \frac{Q_{\max/d}}{Q_{sr/d}} \quad (1,1 \leq K_1 \leq 2,0)$$

Odnos maksimalne satne potrošnje i srednje satne potrošnje u danu maksimalne dnevne potrošnje:

$$K_2 = \frac{Q_{\max/h}}{Q_{sr/h}} \quad Q_{sr/h} = \frac{Q_{\max/d}}{24} \quad (1,5 \leq K_1 \leq 2,4)$$

PROCJENA POTREBA VODE

Maksimalna dnevna potreba vode $Q_{\max/d}$

$$Q_{\max/d} = M_k \cdot Q_{\max/st/d}$$

M_k broj stanovnika koji se opskrbljuju vodom

$Q_{\max/st/d}$ maksimalna dnevna potrošnja vode (l/st/d)

U prošlosti su se nove potrebe za vodom pokrivale novim zahvatima iz postojećih ili bliskih raspoloživih izvorišta.

Novonastale prilike koje karakteriše gubitak dijela postojećih izvorišta i ugroženi kvalitet i dostupnost novih zahtijeva novi pristup problematici koji se ogleda u:

- pronalaženju izvorišta koja zadovoljavaju kvalitetom i količinom za neposrednu i daljnju budućnost, racionalizaciji potrošnje,
- racionalizaciji tehnologija zahvata, obrade, dopreme i raspodjele vode,
- planiranju potreba za buduće razdoblje.
-

PROTIPOŽARNA ZAŠTITA

Zaštita od požara regulisana je zakonom i Pravilnikom o tehničkim normativima za hidrantsku mrežu za gašenje požara.

Propisani su zahtjevi na izvore vode, kapacitet, protok pritisak vode u hidrantskoj mreži.

Količina vode za gašenje požara određuje se prema broju stanovnika i broju vjerojatnih istovremenih požara, a iznosi od $q_{\text{pož}} = 10 \text{ l/s}$ do 90 l/s

Hidrantska mreža dijeli se na unutarnju i vanjsku.

Hidranti su najmanjeg promjera 100 mm , ugrađuju se na udaljenosti $80\text{-}150 \text{ m}$, a dinamički pritisak na hidrantu mora biti najmanje $2,5 \text{ bara}$.

Karakteristične količine vode za gašenje u zemljama Evrope.

Područja djelovanja hidranata		Potreba vode za pojedini požar (m^3/min)		Trajanje gašenja (h)
gradske sredine L (m)	stambena naselja L (m)	početkom gašenja	tijekom gašenja	
80-100	120-140	1,0-1,5	3,6-6,0	2-6